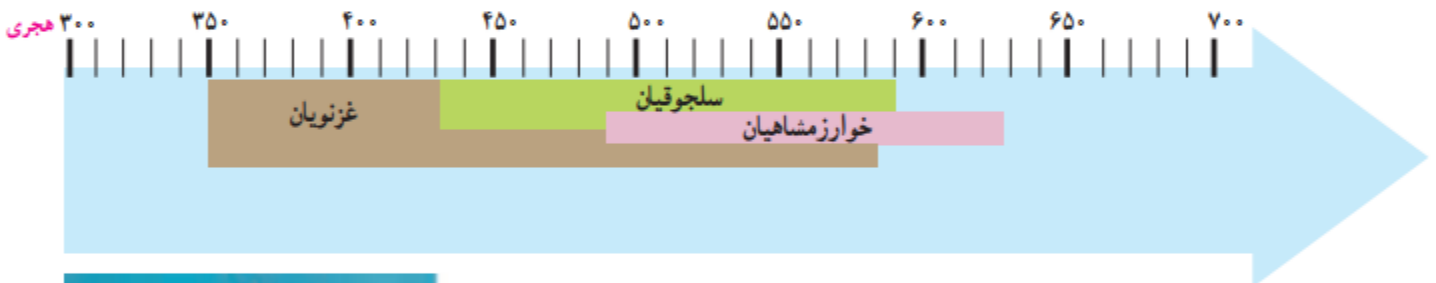

وزیران کاردان، شهرهای آباد

چگونه ترکان به مقامات مهمی رسیدند؟
سلسله‌های ترک تبار را نام ببرید.

ترکان در بی‌زنگی می‌کردند.
زندگی ترکان و سغدیان طوری بود.
در زمانی ترکان مسلمان شده بودند.
ورود ترکان به ایران

ترکان مردمی بودند که در نواحی شمال شرقی ایران زندگی می‌کردند. آنها زندگی قبیله‌ای داشتند و کار اصلی‌شان دامداری بود. با گسترش دین اسلام تا منطقه‌ی ماوراءالنهر، ترکان مسلمان شدند و بعضی از قبایل ترک به تدریج به داخل ایران رفت و آمد می‌کردند. برخی از ترکان با استفاده از استعدادها و توانایی‌های نظامی خود به دربار پادشاهان نفوذ کردند و به مقامات مهمی چون فرماندهی سپاه رسیدند. آنان پس از مدتی موفق شدند سلسله‌های غزنویان، سلجوقیان و خوارزمشاهیان را تشکیل دهند.

مناره‌ی دوره‌ی غزنویان غزنین، افغانستان

غزنویان

مشهورترین فرمانروای غزنوی، سلطان محمود غزنوی بود. یکی از کارهای مهم سلطان محمود، لشکرکشی به هند بود. او چند بار به آن سرزمین لشکر کشید؛ در آنجا بت‌خانه‌ها را خراب کرد و گنج‌های فراوانی را به غارت برد و بعد به ایران بازگشت. پس از سلطان محمود پسرش سلطان مسعود به حکومت رسید.

رسید.

سلجوقیان

حکومتی تأسیس کرد؟

سلسله‌ی سلجوقیان را طغرل تأسیس کرد. سلجوقیان حکومتی قدرتمند و قلمرو بسیار وسیعی داشتند.

قلمرو تا بالکان گسترش یافت؟

به نقشه‌ی صفحه‌ی بعد توجه کنید. (در زمان سلطان ملکشاه سلجوقی)

قلمرو سلجوقیان از شرق تا ماوراءالنهر و از غرب تا دریای مدیترانه گسترش

یافت. پایتخت سلطان ملکشاه، شهر اصفهان بود.

کجا بود؟

خوارزمشاهیان

به اتفاق امارت و حکومت خوارزمشاهیان ایجاد شد؟
برج طغرل در شهر ری

پس از مرگ سلطان ملکشاه سلجوقی، بین جانشینان او

اختلاف افتاد و حکومت سلجوقی ضعیف شد. سرانجام، یکی

از فرمانروایان منطقه‌ی خوارزم، آخرین سلطان سلجوقیان را

شکست داد و حکومت خوارزمشاهیان را ایجاد کرد. مهم‌ترین

(سلطان خوارزمشاهیان، سلطان محمد بود.) در زمان او، قلمرو

ایران از سمت شرق گسترش یافت و کشور ما با مغول‌ها همسایه

شد. حکومت خوارزمشاهیان با حمله‌ی مغول‌ها به ایران،

مسجد جامع رشتخوار، استان خراسان رضوی، به جا مانده از دوره‌ی

برچیده شد. در زمان سلطان محمد قلمرو او از بالکان تا خوارزمشاهیان

حکومت خوارزمشاهیان حکومت بر حصار شد؟

وزیران کاردان ایرانی

حاکمان ترک تبار که از اقوام بیابان‌گرد بودند، از کشورداری اطلاع چندانی نداشتند. آنها می‌دانستند که

برای اداره‌ی سرزمین پهناور ایران و جمعیت زیاد آن، باید از افرادی آشنا با کشورداری استفاده کنند. به همین

دلیل، وزیران باهوش و خردمند ایرانی را انتخاب می‌کردند.

یکی از وزیران مشهور سلجوقیان، خواجه نظام‌الملک توسی بود. وی خدمات زیادی در راه عمران و

نه بود و چه کرد؟

آبادانی ایران انجام داد.

چرا حاکمان ترک تبار وزیران خود را از ایرانیان انتخاب می‌کردند؟

رونق دانش، هنر و معماری

• در دوره‌ی حکومت‌های ترک تبار به ویژه سلجوقیان، زبان و ادب فارسی مورد توجه قرار گرفت و در قلمرو

پهناور آنها رواج یافت. از جمله مقرر شد که نامه‌ها و فرمان‌های حکومتی به زبان فارسی نوشته شوند؛ در حالی که

قبل از آن، به زبان عربی نوشته می‌شدند.

در چه دوره‌ای زبان فارسی بیشتر مورد توجه قرار گرفت و نامه‌ها را به زبان فارسی می‌نوشتند؟
۱۱۹

■ پایتخت - - - - مرزهای ایران کنونی قلمرو غزنویان

■ پایتخت - - - - مرزهای ایران کنونی قلمرو سلجوقیان

■ پایتخت - - - - مرزهای ایران کنونی قلمرو خوارزمشاهیان

کیت؟

▲ فردوسی شاعر بزرگ ایرانی

از جمله شاعران ایرانی معروف دوره‌ی غزنویان، ابوالقاسم فردوسی است. آیا نام اثر معروف او را می‌دانید؟ **سَهْمَنَسَی نَرْدَوَس**

▲ تصویر مدرسه‌ی نظامیه

● در دوره‌ی سلجوقیان، به دستور خواجه نظام‌الملک مدارس به نام «**نظامیه**» در شهرهای بزرگ ساخته شد.

به دستور دولتی **نظامیه** ساخته شد؟

در تمام دوره بناهای باشکوه ساخته شد؟

سلجوقیان

● در این دوره، همچنین مساجد، برج‌ها، مناره‌ها و کاروانسراهای باشکوهی بنا شدند.

▲ مسجد جامع سامره

▲ بقایای کاروانسرای رباط قره عشق، خراسان شمالی

شهرهای آباد

به طور کلی، در زمان حکومت‌های غزنویان، سلجوقیان و خوارزمشاهیان در ایران همچون گذشته، شغل بیشتر مردم، کشاورزی و دام‌پروری بود. در این دوره، شهرهای بزرگ و آبادی در قلمرو پهناور ایران به وجود آمد. در این شهرها شغل‌هایی چون سفالگری، آهنگری، بافندگی و تجارت رواج داشت. بازرگانی با سرزمین‌های دیگر نیز در این دوره بسیار رونق یافت.

فعالیت سلجوقیان - غزنویان - خوارزمشاهیان

- ۱- با توجه به خط‌ زمان، سه حکومت ترک‌تبار را نام ببرید و بگویید دوره‌ی حکومت کدام یک طولانی‌تر بوده است. غزنویان
- ۲- چگونه برخی از ترکان در ایران به قدرت رسیدند و حکومت تشکیل دادند؟ **مسئله بالای صفحه**
- ۳- متن درس را مطالعه کنید؛ کدام یک از سه حکومت غزنویان، سلجوقیان و خوارزمشاهیان، اهمیت بیشتری دارند؟ چرا؟ سلجوقیان
- ۴- در زمان حکومت سلسله‌های ترک‌تبار، ایرانیان چه نقشی در اداره‌ی امور کشور داشتند؟ چرا؟ به زیراهایمان ترک سباز از کشور داری چیزی من دانستند به همین دلیل از وزیران ایرانی انتخاب می‌کردند.